

Stysteemgericht werken

De contextuele benadering

SMWF

Periode: April t/m September 2013
Trainer: Drs. Jaco de Rapper
Bijeenkomsten: Acht dagdelen
Groep 3: 09/04(2 dagdelen), 21/05(2 dagdelen),
06/06(2 dagdelen), 24/09(2 dagdelen)
Groep 4: 04/04(2 dagdelen), 23/05(2 dagdelen),
11/06(2 dagdelen), 26/09(2 dagdelen)
Locatie: Kommissiehuys, Kommissiewei 1 te Nijega

Aanleiding

Opleidingsmanager Piet van der Velde van De Stichting Maatschappelijk Werk Friesland (SMWF) heeft Jaco de Rapper gevraagd een vervolg te ontwikkelen op de studiemiddag van 25 september 2012 'Systeem gericht werken, tussen denken en doen'. Uit de diverse reacties is gebleken dat er behoefte bestaat aan een geaccrediteerde post--HBO cursus over de Contextuele Benadering. Uit de praktijk blijkt namelijk dat er meer kennis en kunde nodig is in het systeemgericht werken en specifiek in de Contextuele Benadering zowel voor Algemeen Maatschappelijk Werkers als voor Schoolmaatschappelijk Werkers. Er is bijvoorbeeld vraag naar meer deskundigheid om het systeem in plaats van het individu centraal te stellen, hulpbronnen aan te boren en adequaat gebruik te maken van het genogram. Daarnaast biedt de relationeel ethische dimensie handvatten voor Maatschappelijk Werkers in complexe situaties. De competenties op het gebied van systeemgericht werken dienen dan ook vergroot te worden. Dit sluit bovendien aan bij de toekomstvisie van het Maatschappelijk Werk in Friesland.

Vraag vanuit SMWF

Piet van der Velde heeft Jaco de Rapper gevraagd een, door het BAMW geaccrediteerde, praktijkgerichte scholing te ontwikkelen om de deskundigheid in het systeemgericht werken te vergroten, specifiek in de Contextuele Benadering. De individuele leervragen van de School en Algemeen Maatschappelijk Werkers staan hierbij centraal.

Aanpak

Jaco de Rapper heeft een cursus/training ontwikkeld, waarbij de Contextuele Benadering van Prof. Dr. I. (Ivan) Boszormenyi--Nagy wordt toegespitst op het School-- en Algemeen Maatschappelijk Werk. De leergang wordt theoretisch ondersteund door verschillende stromingen uit de systeembenadering (structurele, strategische, ervaringsgerichte, etc.) met het accent op het systeemgericht werken. De individuele leervragen staan centraal. Het

geleerde wordt door opdrachten in praktijk gebracht en in een volgende bijeenkomst geanalyseerd en geëvalueerd.

De volgende onderdelen komen tijdens het programma aan bod:

1. De praktijk centraal
2. Van individu naar systeem
3. Functie van klachten in systemen
4. De School en Algemeen Maatschappelijk Werker als systeemwerker
5. De contextuele begeleider/behandelaar
6. Meerzijdige partijdigheid
7. Het gebruik van het genogram
8. Contextueel werken op diverse niveaus
9. Presenteren van gezinnen van herkomst adhv de vier dimensies

***Doelstelling van de cursus**

- Vergroten van competenties in systeemgericht werken
- Het contextueel begeleiden van cliëntsystemen
- Het realiseren van kennis en kunde in de contextuele benadering
- Bieden van handvatten in complexe situaties
- Meerzijdige partijdigheid als techniek en attitude.
- De contextuele benadering kunnen integreren in het School en Algemeen Maatschappelijk Werk
- Het kunnen overdragen van kennis aan derden

* Per bijeenkomst zijn de doelen uitgewerkt

Werkvormen

- Hoor/Werkcollege
- Intervisie
- Video interactie (analyse)
- Life sessie
- Rollenspel
- Presentatie
- Huiswerkopdracht
- Toetsing

Deelnemers

De cursus bestaat uit minimaal zes en maximaal tien deelnemers.

Programma

Het programma bestaat uit acht dagdelen, waarbij de volgende onderdelen aan bod komen. Het programma wordt verder ingevuld op basis van de individuele leervragen.

1. *Introductie: van individu naar systeem*
  - Uitgangspunten en doelen
  - Individuele leervragen
  - Systeemtheorie
  - Belangrijkste stromingen: theorie en praktijk
  - De School-- en Algemeen maatschappelijk werker als systeemwerker

2. *De contextuele benadering*
  - De vier dimensies
  - Loyaliteit
  - Het genogram
  - Meerzijdige partijdigheid
  - Van destructie naar constructieve actie
  - Aanboren van vertrouwensbronnen
  - Techniek omzetten in attitude
  -

3. *Casuïstiek: analyse van praktijksituaties*
  - Toepassing van het geleerde
  - Rollenspellen
  - Video interactie
  - Aanscherpen individuele leervragen

4. *Gezinnen van herkomst*
  - Het genogram
  - Inbreng eigen gezin van herkomst: de vier dimensies in de eigen geschiedenis
  - Presentatie eigen gezinnen van herkomst
  - Contextuele interventies
  - Vertaling naar het school-- en algemeen maatschappelijk werk

5. *Gezinnen van herkomst*
  - Het genogram
  - Inbreng eigen gezin van herkomst: de vier dimensies in de eigen geschiedenis
  - Presentatie eigen gezinnen van herkomst
  - Contextuele interventies
  - Vertaling naar het school-- en algemeen maatschappelijk werk

6. *Gezinnen van herkomst*
  - Het genogram
  - Inbreng eigen gezin van herkomst: de vier dimensies in de eigen geschiedenis
  - Presentatie eigen gezinnen van herkomst
  - Contextuele interventies
  - Vertaling naar het school-- en algemeen maatschappelijk werk

7. *Video interactie/live sessie*
  - Deelnemers nemen cliëntstelsel mee voor consult
  - Life sessie (of video analyse van een praktijksituatie)

- Analyse van de praktijksituatie
- Balans van geven en ontvangen
- Handvatten voor complexe situaties

8. *Borging van de resultaten*

- De School en Algemeen Maatschappelijk werker als Contextuele werker
- Presenteren van verworven competenties
- Roll out: overdragen en verdere ontwikkeling
- Evaluatie
- Certificering
- Afsluiting

Kort cv

Jaco de Rapper:

Drs. J.M. (Jaco) de Rapper (1963) is Maatschappelijk werker met Voorgezette Opleiding , Gedragwetenschapper, Systeemtherapeut en Organisatie andragoog. Hij is vanaf 2004 directeur van Optend b.v. Van 1990 tot 2004 heeft hij in het HBO (SPH, CT, P&A) gewerkt als docent en manager. Hij begeleidt al jaren organisaties in verandering zowel inhoudelijk als procesmatig. Jaco de Rapper geeft ruim 20 jaar (geaccrediteerde) bij-- en nascholing in de hulp-- en dienstverlening, en de gezondheidszorg (huisartsen en specialisten). Daarnaast geeft hij trainingen en coaching voor Raden van Bestuur, Directies en Managers, individueel en in groepsverband.

Hij is in Nederland één van de verspreiders van de Contextuele Benadering, het gedachtegoed van wijlen prof. Nagy in bedrijfsleven, onderwijs, hulp-- en dienstverlening. In de jaren 90 van de vorige eeuw heeft hij met prof. Nagy in Nederland gewerkt. In 2007 is de door hem ontwikkelde post HBO opleiding ' Contextuele Leergang' van start gegaan. Zijn meerzijdige partijdigheid, scherp analytisch vermogen en communicatieve vaardigheden maken hem tot veelgevraagd inleider, adviseur, coach, trainer en begeleider in complexe situaties.

Onder zijn redactie verschenen in 2007 en 2009 twee bundels 'In contextueel perspectief I en II'. In mei 2013 verschijnt zijn boek met co auteur Birgitta van Loon met de titel: 'Het face-to-face boek. Maak je persoonlijk businessplan'.

<http://www.optend.nl>
info@optend.nl